

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

การรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Core Competency Perception for Registered Nurses and Midwives of
Nursing Students, Faculty of Nursing Burapha University

ตติรัตน์ สุวรรณสุจริต

พริษา ศุภศรี

สุวรรณี มหาถายนันท์

๕๐155131 ซี.อ. 2556
316577

AQ 0094.676

เริ่มบริการ

๑ 8 ส.ย. ๒๕๕๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณรายได้ คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2550

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของหลาย ๆ ท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรีกษา และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนันท์ ภาครูป ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ วรรณาทิรากุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งนิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ และน้องทุกท่านในครอบครัวที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือทุกด้าน และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด จนทำให้วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศศิรัตน์ สุวรรณสุจริต

พริยา สุภศรี

สุวรรณณี มหาเกษมน์

สิงหาคม 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ และผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประชากร คือนิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของสภาการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .84

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งทั้ง 14 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .35$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมี 12 ด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .54$) รองลงมา คือ สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .52$) ส่วนสมรรถนะหลักด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ สมรรถนะด้านฟื้นฟูสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกายและจิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .49$) และสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.41$, $SD = .54$) รวมทั้งยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล ดังนั้นจึงควรพัฒนาสมรรถนะของนิสิตพยาบาลด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ นิสิตพยาบาลมีสมรรถนะที่สูงขึ้น

Abstract

The purpose of this descriptive research was to examine the perception of core competency for registered nurses and midwives of nursing students, Faculty of Nursing Burapha University. The study population was the fourth-year nursing students who graduated in the academic year 2005. Data were collected using a questionnaire of core competency perception for registered nurses and midwives, which was adapted by the researcher from the core competency assessment form for registered nurses and midwives of the Nursing Council of Thailand. The Cronbach's alpha reliability coefficient was .84.

The study results revealed that mean of total scores of 14 aspects of the core competency perception of nursing students of the Faculty of Nursing Burapha University was high. ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .35$). Considering each aspect of the perception, there were means of 12 aspects with high perception scores. Mean of the competency aspect of professional development and dignity was the highest ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .54$), and the next was aspect of competency on practices of nursing and midwives according to professional convention ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .52$). Means of 2 aspects were medium perception score. They included an aspect of rehabilitation on physical and psychosocial of person, aggregated group and community in order to live with optimal potential ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .49$) and an aspect of the effective communication for interpersonal, family, aggregated group and community. ($\bar{X} = 3.41$, $SD = .54$). In addition, there was no significant association between academic achievement and the core competency perception for registered nurses and midwives of nursing students. This study suggests that competencies of interpersonal, group, family and community communication of nursing students should be enhanced and improved especially, English and informational technology communication in that the students would have higher competencies.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของสมรรถนะ	6
สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	13
ประชากร	13
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	13
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	16
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล	17
การวิเคราะห์ข้อมูล	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลงานวิจัยและการอภิปรายผล	19
ผลงานวิจัย	19
การอภิปรายผล	24
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	27
สรุปผลการวิจัย	27
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	28
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	29
เอกสารอ้างอิง	30
ภาคผนวก ก การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย	33
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	36
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	37

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	20
ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของนิติพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	22
ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาล วิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิติพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	23

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมมีการปฏิรูประบบการทำงานขององค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีผลให้องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ให้ความสนใจและความสำคัญกับความสามารถ หรือสมรรถนะ (competency) ของวิชาชีพมากขึ้น เนื่องจากสมรรถนะเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพของวิชาชีพ (Levett-Jones, 2007) และเป็นตัวชี้วัดหลักของผลงานหรือคุณภาพโดยภาพรวมขององค์กร โดยเฉพาะพหุคุณิษฐ์ (attributes) อันได้แก่ ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ ความรักในองค์กร และความมุ่งมั่นในความสำเร็จ เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลภายในองค์กรสามารถปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จสูงกว่ามาตรฐานทั่วไป (จรัมพร ประถมบุรณ์, 2546) ซึ่งสภาการพยาบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ของการพยาบาลและการผดุงครรภ์ในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2549) ชำงหน้า เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลไว้ว่า “การพยาบาลและการผดุงครรภ์เป็นบริการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชากร โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการสุขภาพและสังคมไทยครอบคลุมทั้งทางการบริการพยาบาลและผดุงครรภ์ การศึกษาพยาบาลและผดุงครรภ์ การวิจัยทางการพยาบาลและผดุงครรภ์ ด้านกฎหมาย และองค์กรวิชาชีพ” (สภาการพยาบาล, 2541) โดยพยาบาลต้องบูรณาการความรู้ที่เรียนมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล (Levett-Jones, 2007) ด้วยการปฏิบัติกรพยาบาลอย่างมีคุณภาพ มีการแสดงออกที่เหมาะสม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันกับสังคมโลกที่มีการเจริญก้าวหน้าตลอดเวลา (ประนอม โอทกานนท์, 2543) รวมทั้งพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานที่องค์กรวิชาชีพกำหนด เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพและเป็นการป้องกันความผิดพลาดจากการให้การพยาบาลที่อาจเกิดขึ้น (Bradshaw, 1997)

การพัฒนาคุณภาพของพยาบาลจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่การผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ต้องผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามที่องค์กรวิชาชีพกำหนด ซึ่งสภาการพยาบาลได้สรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตพยาบาลว่าประกอบด้วยความสามารถด้านการปฏิบัติการพยาบาล

ด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้บัณฑิตพยาบาลสามารถให้บริการด้านสุขภาพได้สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพของประเทศ และนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนในประเทศ (สภาการพยาบาล, 2545) และกำหนดความหมายของสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งว่าหมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่บัณฑิตพยาบาลผู้เป็นพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งพึงจะมีเพื่อให้สถาบันการศึกษาพยาบาลใช้ในการจัดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการประเมินบัณฑิตทางการพยาบาลและผดุงครรภ์ และใช้ในการสอบวัดความรู้เพื่อขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ (ทัศนา บุญทอง, 2544)

จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตพยาบาล จึงนำแนวคิดการประเมินสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของสภาการพยาบาลที่ประกอบด้วย 14 สมรรถนะ มาใช้เป็นแนวทางในการประเมินสมรรถนะของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนิสิตพยาบาลให้ได้ตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพและคุณภาพการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยศึกษาในนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 (ภาคปกติ) ที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การรับรู้ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนิสิตพยาบาลต่อเหตุการณ์ว่าตนเองพึงจะมีหรือสามารถปฏิบัติได้

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง หมายถึง ความสามารถเชิงวิชาชีพที่นิสิตพยาบาลพึงจะมีหรือสามารถปฏิบัติได้เมื่อปฏิบัติงานจริงในฐานะพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย 14 สมรรถนะ ตามที่สภาการพยาบาลกำหนด

นิสิตพยาบาล หมายถึง นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่ศึกษาในภาคการศึกษาปกติ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 4 และจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2548

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตพยาบาลตั้งแต่เข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จนถึงสิ้นภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2548

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้สถาบันการศึกษานำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาตนเองของนิสิตพยาบาล เพื่อให้สามารถปฏิบัติกรพยาบาลตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
2. เพื่อให้สถาบันการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้นิสิตพยาบาลสามารถให้การพยาบาลตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
3. เพื่อให้สถาบันการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นิสิตพยาบาลสามารถให้การพยาบาลตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมินสมรรถนะตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของสภาการพยาบาล ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 14 สมรรถนะ ดังนี้ (สภาการพยาบาล, 2545)

สมรรถนะที่ 1 ปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะที่ 2 ปฏิบัติการผดุงครรภ์อย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะที่ 3 ส่งเสริมสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถดูแลตนเองได้ในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย และลดภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคและเกิดความเจ็บป่วย

สมรรถนะที่ 4 ป้องกันโรคและเสริมภูมิคุ้มกันโรค เพื่อลดความเจ็บป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้

สมรรถนะที่ 5 ฟื้นฟูสภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ

สมรรถนะที่ 6 รักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล

สมรรถนะที่ 7 สอนและให้การปรึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มคน และชุมชน เพื่อการมีภาวะสุขภาพที่ดี

สมรรถนะที่ 8 ติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะที่ 9 แสดงภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเอง และงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะที่ 10 ปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน

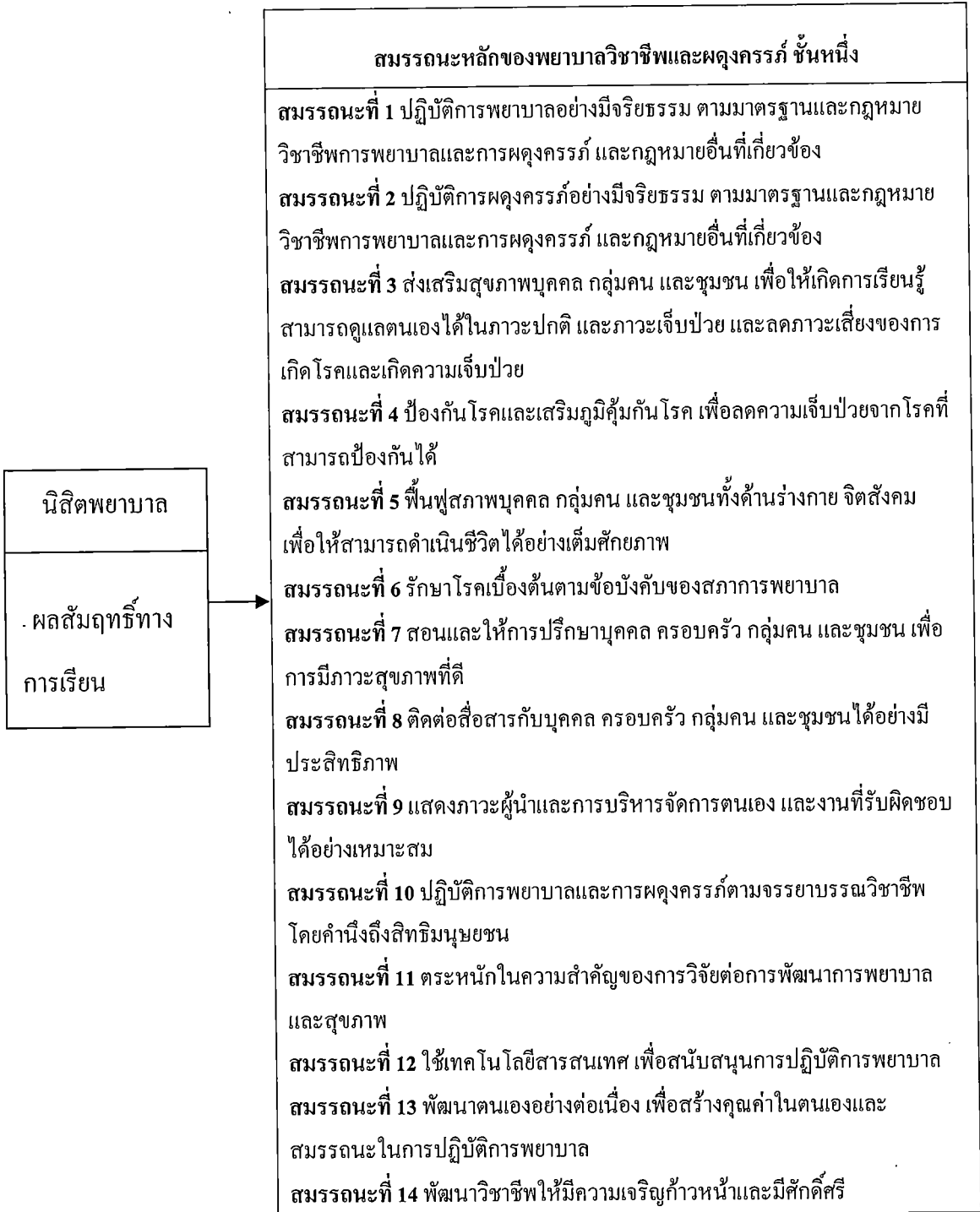
สมรรถนะที่ 11 ตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ

สมรรถนะที่ 12 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล

สมรรถนะที่ 13 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล

สมรรถนะที่ 14 พัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความหมายของสมรรถนะ
2. สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลบุคคลหนึ่งที่ได้สืบเนื่องมาจากความรู้ที่บุคคล
นั้นมีอยู่ (ภรณ์ี เชาวกุล, 2542)

สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และพหุคุณิธิย (Attiributes) ที่
จำเป็นต่อการทำงานของบุคคลให้ประสบผลสำเร็จสูงกว่ามาตรฐานทั่วไป โดยพหุคุณิธิย ได้แก่
ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ ความรักในองค์กร และความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจที่
ต้องปลูกฝังและสร้างยากกว่าความรู้และทักษะ แต่ถ้ามีอยู่แล้วจะเป็นพลังผลักดันให้บุคคลมี
พฤติกรรมที่องค์กรต้องการ (จรัมพร ประถมบุรณ์, 2546)

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถที่แสดงถึงการปฏิบัติงานในระดับวิชาชีพที่เหมาะสม ซึ่ง
เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Giro, 1993 cited in Levett-Jones, 2007)

สมรรถนะ หมายถึง ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและ
ปลอดภัยได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีหัวหน้าหรือผู้ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด (United Kingdom
Central Council for Nursing, Midwifery and Health Visting, 1999 cited in Calman, 2006)

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ พฤติกรรม ทักษะคณิธิย ค่านิยม
และความเชื่อ มาผสมผสานกันเพื่อให้การบริการในระดับวิชาชีพ และอาศัยการสะท้อนความคิดใน
การพัฒนากการทำงาน (Levett-Jones, 2007) ซึ่งสมรรถนะสามารถพัฒนาได้จากกระบวนการเรียนรู้
ในการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการสะท้อนความคิด (Boud, 1995 cited in Levett-Jones, 2007)

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง หมายถึง ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ที่บัณฑิตพยาบาลผู้เป็นพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง พึงจะมีเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับ สถาบันการศึกษาพยาบาลในการจัดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการประเมินบัณฑิตทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และการสอบความรู้เพื่อขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง (ทัศนา บุญทอง, 2544) ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 14 สมรรถนะ ดังนี้ (สภาการพยาบาล, 2545)

สมรรถนะที่ 1 ปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีจริยธรรม ตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเป็นองค์รวม
- 1.2 วินิจฉัยการพยาบาล
- 1.3 วางแผนการพยาบาล
- 1.4 ปฏิบัติการพยาบาล
- 1.5 ติดตามการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล
- 1.6 จัดการสิ่งแวดล้อมให้มีความปลอดภัย

สมรรถนะที่ 2 ปฏิบัติการผดุงครรภ์อย่างมีจริยธรรม ตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ
- 2.2 วินิจฉัยการพยาบาลในหญิงตั้งครรภ์
- 2.3 วางแผนการพยาบาลในหญิงตั้งครรภ์
- 2.4 บริบาลครรภ์โดยการรับฝากครรภ์ คัดกรอง และส่งต่อในรายผิดปกติ และประยุกต์หลักการดูแลให้สอดคล้องกับสภาพ และวัฒนธรรมของหญิงตั้งครรภ์
- 2.5 ทำคลอดปกติ
- 2.6 ตัดและซ่อมแซมฝีเย็บ
- 2.7 เตรียมและช่วยคลอดกรณีคลอดผิดปกติ
- 2.8 ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดาและทารก ตลอดการตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอด
- 2.9 ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา
- 2.10 ดูแลมารดาและทารกที่ปกติ มีภาวะแทรกซ้อนและฉุกเฉิน

2.11 ให้ความรู้และให้การปรึกษาคอบครัวในการวางแผนครอบครัว และการเตรียมตัวเป็นบิดา มารดาและการดูแลตนเองของมารดาในทุกระยะของการตั้งครรภ์

2.12 ติดตามประเมินผลการปฏิบัติการผดุงครรภ์

สมรรถนะที่ 3 ส่งเสริมสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถดูแลตนเองได้ในภาวะปกติ และภาวะเจ็บป่วย และลดภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคและเกิดความเจ็บป่วย

3.1 ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน

3.2 สนับสนุนและช่วยเหลือบุคคล ครอบครัวและกลุ่มต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

3.3 ให้ข้อมูล และจัดการช่วยเหลือให้ผู้ใช้บริการได้รับสิทธิด้านสุขภาพ

3.4 จัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ

สมรรถนะที่ 4 ป้องกันโรคและเสริมภูมิคุ้มกันโรค เพื่อลดความเจ็บป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของชุมชน และการระบาดของโรคในชุมชน

4.2 เสริมสร้างความสามารถในการดูแลตนเองของชุมชนเพื่อการป้องกันโรค

4.3 เผ่าระวัง ค้นหา และสืบสวนโรคที่เกิดในชุมชน

4.4 ให้วัคซีน เสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่ประชาชน

สมรรถนะที่ 5 ฟื้นฟูสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ

5.1 ป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากความเจ็บป่วย

5.2 เลือกรูปแบบการฟื้นฟูสุขภาพ

5.3 แนะนำการใช้กายอุปกรณ์ และอวัยวะเทียม

5.4 ให้ความรู้ สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำแหล่งประโยชน์ในการฟื้นฟูสุขภาพอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ใช้บริการ ญาติและผู้เกี่ยวข้อง

5.5 ประสานกับแหล่งประโยชน์เพื่อฟื้นฟูสุขภาพชุมชน

สมรรถนะที่ 6 รักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล

6.1 คัดกรองโรคเบื้องต้น

6.2 วินิจฉัยโรคเบื้องต้น

6.3 รักษาโรคเบื้องต้น

6.4 ให้การผดุงครรภ์ และวางแผนครอบครัว

สมรรถนะที่ 7 สอนและให้การปรึกษานุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน เพื่อการมี
ภาวะสุขภาพที่ดี

- 7.1 ส่งเสริม สนับสนุน และสอนผู้ใช้บริการให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถดูแลสุขภาพ
ตนเอง
- 7.2 ให้การปรึกษาแก่นุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชนที่มีปัญหาทางกาย จิต สังคมที่
ไม่ซับซ้อน
- 7.3 แนะนำและส่งต่อผู้ใช้บริการที่มีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อน

สมรรถนะที่ 8 ติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

- 8.1 ติดต่อ สื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับคนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในระดับบุคคล
ครอบครัว กลุ่มคน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 8.2 บันทึกและเขียนรายงานได้อย่างถูกต้อง
- 8.3 นำเสนอความคิด ผลงานต่อสาธารณชน
- 8.4 ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารในงานที่รับผิดชอบ
- 8.5 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร

สมรรถนะที่ 9 แสดงภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเอง และงานที่รับผิดชอบ ได้อย่าง
เหมาะสม

- 9.1 มีวิสัยทัศน์ สามารถวางแผนแก้ปัญหาและตัดสินใจ
- 9.2 รับผิดชอบงานในหน้าที่
- 9.3 วางแผนและจัดหารทรัพยากรและเวลา
- 9.4 เจรจาต่อรองเพื่อรักษาประโยชน์ของผู้ใช้บริการ และงานที่รับผิดชอบ
- 9.5 ประสานงานกับผู้ร่วมงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 9.6 พัฒนาคุณภาพของงานอย่างต่อเนื่อง
- 9.7 จัดการให้ผู้ใช้บริการได้รับการบริการ
- 9.8 ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าทีมหรือลูกทีม

สมรรถนะที่ 10 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึง
สิทธิมนุษยชน

- 10.1 ดูแลผู้ป่วยและผู้ใช้บริการให้ได้รับสิทธิพื้นฐานตามที่สภาวิชาชีพกำหนดไว้ใน
“สิทธิ ผู้ป่วย”

10.2 ปฏิบัติตนตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามที่สภาการพยาบาลกำหนด

10.3 ปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ในขอบเขตวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

10.4 ประกอบวิชาชีพโดยตระหนักถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ

10.5 ปฏิบัติการพยาบาลโดยความเสมอภาคต่อทุกกลุ่ม เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐฐานะ และภาวะสุขภาพ

สมรรถนะที่ 11 ตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ

11.1 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

11.2 ใช้ผลการวิจัยในการปฏิบัติการพยาบาล

11.3 ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

11.4 กำเนินถึงจรรยาบรรณนักวิจัย และสิทธิมนุษยชน

สมรรถนะที่ 12 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล

12.1 สืบค้นข้อมูลด้านสุขภาพและความรู้ที่เกี่ยวข้องของข้อ

12.2 เลือกใช้ฐานข้อมูลด้านสุขภาพ

12.3 บันทึกลงสุขภาพและการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สมรรถนะที่ 13 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล

13.1 ความคิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ

13.2 มีความตระหนักในตนเอง และมีความเห็นใจผู้อื่น

13.3 จัดการกับอารมณ์ และความเครียดของตนเอง

13.4 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

13.5 มีความตระหนักในการปกป้องรักษาสิทธิด้านสุขภาพแก่ประชาชน

สมรรถนะที่ 14 พัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี

14.1 มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

14.2 ตระหนักในความสำคัญของการเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ

14.3 รู้รักสามัคคีในเพื่อนร่วมวิชาชีพ

14.4 ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรวิชาชีพ

14.5 ตระหนักในความสำคัญของการสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการสอนนักศึกษา และบุคลากรใหม่ในสาขาวิชาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะทางการพยาบาลมากขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ดังนี้

ฮิวเลียด (Hilliard, 1974) สร้างแบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่พึงจบการศึกษาประกอบด้วย 6 ด้าน คือ สมรรถนะด้านความเป็นวิชาชีพ สมรรถนะด้านความรับผิดชอบ สมรรถนะด้านงานเอกสาร สมรรถนะด้านการประชุมที่มการพยาบาล สมรรถนะด้านการตรวจเยี่ยมผู้ป่วย และสมรรถนะด้านการส่งเวร

คุนและแจ๊คสัน (Kuehn, & Jackson, 1997) สร้างโปรแกรมการประเมินสมรรถนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานของผลการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการดูแลผู้ป่วย

อัทเล สมิท (Utley-Smith, 2004) ศึกษาพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของบัณฑิตพยาบาลประกอบไปด้วย 6 ด้าน คือ สมรรถนะด้านการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion competency) สมรรถนะด้านการตรวจเยี่ยม (Supervision competency) สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล (Interpersonal communication competency) สมรรถนะด้านการดูแลผู้ป่วย (Direct care competency) สมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์ (Computer competency) และสมรรถนะด้านบริหารและการจัดการดูแลผู้ป่วย (Caseload management competency)

พอลตัน และแมคแคมมอน (Poulton, & McCammom, 2007) พัฒนาเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะในการดูแลสุขภาพของบุคคลในชุมชนตามการรับรู้ของตนเองของนักศึกษาพยาบาลด้านการพยาบาลชุมชน โดยจะประเมินสมรรถนะ 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการเพื่อให้บริการสุขภาพกับบุคคลในชุมชน ด้านปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน และด้านการติดต่อสื่อสาร

โคเวน วิลสัน-บาร์เน็ตต์ และนอร์แมน (Cowan, Wilson-Barnett, & Norman, 2007) พัฒนาแนวทางการประเมินสมรรถนะด้วยตนเองของพยาบาลที่ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านการประเมิน (assessment) ด้านการดูแลผู้ป่วย (case delivery) ด้านการติดต่อสื่อสาร (communication) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (health promotion and illness prevention) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (personal and professional development) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลตาม

จรรยาบรรณวิชาชีพ (professional and ethical practice) ด้านการวิจัยและพัฒนา (research and development) และด้านการทำงานเป็นทีม (teamworking)

ลูและคณะ (Liu, Kunaiktikul, Senaratana, Tonmukayakul, & Eriksen, 2007) พัฒนาวิธีการวัดระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งประกอบด้วย 7 สมรรถนะ คือ ด้านการคิดวิจารณ์ญาณ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านผู้นำ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านจริยธรรม ด้านการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการสอนหรือให้คำแนะนำ

วันทนา ถิ่นกาญจน์ (2538) ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ตามเทคนิคเดลฟาย พบว่า สมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 8 สมรรถนะ คือ บุคลิกภาพ ความรู้และสติปัญญา สมรรถนะเชิงวิชาชีพ สมรรถนะเชิงบริหาร สมรรถนะเชิงจริยธรรม สมรรถนะเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สมรรถนะเชิงธุรกิจและการตลาด และสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ

พนารัตน์ วิศวเทพนิมิต (2539) ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ที่ศึกษาตามเทคนิคเดลฟาย พบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วย 12 ด้าน คือ สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาล สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านการบริหาร สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน สมรรถนะด้านเทคโนโลยี สมรรถนะด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สมรรถนะด้านการวิจัย สมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์ สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กุลวดี มุทุมม (2540) ศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่สะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึง โครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล และความสัมพันธระหว่างการทำงานที่ มีการเสริมสร้างพลังอำนาจและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบว่า พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่สะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึง โครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง มีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง และการเข้าถึง โครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภรณ์ เชาวกุล (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาล และสภาพแวดล้อมของสถาบันกับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะด้านบุคลิกภาพสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ และด้านเทคโนโลยีและความเป็นสากล ตามลำดับ โดยตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สภาพแวดล้อมของสถาบัน เจตคติต่อวิชาชีพ และกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาล ตามลำดับ

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคณะ (2544) ได้วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยและสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้นของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลัก และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะด้าน พบว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในปัจจุบันสามารถผลิตบัณฑิตให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ และมีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะด้านและสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งอย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้เป็นส่วนใหญ่

วันทนา พรหมเศรษฐี (2545) ศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยประเมินสมรรถนะทั้งหมด 7 ด้าน คือ ด้านลักษณะผู้นำ ด้านกิจกรรมการพยาบาล ด้านการประเมินอาการ ด้านการวางแผนการพยาบาล ด้านการบริหาร ด้านกฎหมายและจริยธรรม และด้านวิชาการ พบว่า สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านลักษณะผู้นำมีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด

สุดารักษ์ ประสาร อภิญญา จำปามูล และรัชตวรรณ ศรีตระกูล (2548) ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 10 องค์ประกอบ คือ การส่งเสริมสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน การพยาบาลฉุกเฉิน การช่วยทำหัตถการทางพยาบาลสูตินรีเวชกรรม การพยาบาลศัลยกรรม การให้วัคซีนและการวางแผนครอบครัว การป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การประเมินสภาพร่างกายและการคัดกรองผู้ป่วย การพิทักษ์สิทธิของผู้ใช้บริการและครอบครัว การเจาะโลหิตและให้สารน้ำ และการมีส่วนร่วมป้องกันโรคในชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิธีดำเนินการวิจัยนี้ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ภาคปกติ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 4 ที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 จำนวน 124 คน และดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2549 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดที่เต็มใจและยินดีเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ได้ข้อมูลจำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 91.1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง โดยผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของสภาการพยาบาล ประกอบด้วย 14 สมรรถนะ จำนวน 82 ข้อ คือ

สมรรถนะที่ 1 ปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีจริยธรรม ตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 ข้อ

สมรรถนะที่ 2 ปฏิบัติการผดุงครรภ์อย่างมีจริยธรรม ตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ข้อ

สมรรถนะที่ 3 ส่งเสริมสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถดูแลตนเองได้ในภาวะปกติ และภาวะเจ็บป่วย และลดภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคและเกิดความเจ็บป่วย จำนวน 4 ข้อ

สมรรถนะที่ 4 ป้องกัน โรคและเสริมภูมิคุ้มกัน โรค เพื่อลดความเจ็บป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้ จำนวน 4 ข้อ

สมรรถนะที่ 5 ฟื้นฟูสภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ จำนวน 5 ข้อ

สมรรถนะที่ 6 รักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล จำนวน 4 ข้อ

สมรรถนะที่ 7 สอนและให้การปรึกษานักเรียน ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน เพื่อการมีภาวะสุขภาพที่ดี จำนวน 3 ข้อ

สมรรถนะที่ 8 ติดต่อกับสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 8 ข้อ

สมรรถนะที่ 9 แสดงภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเอง และงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม จำนวน 11 ข้อ

สมรรถนะที่ 10 ปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน จำนวน 5 ข้อ

สมรรถนะที่ 11 ตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ จำนวน 4 ข้อ

สมรรถนะที่ 12 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 3 ข้อ

สมรรถนะที่ 13 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 7 ข้อ

สมรรถนะที่ 14 พัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของการตอบแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (likert scale) จาก 0-5 คะแนน และกำหนดให้แต่ละค่ามีความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถจะกระทำหรือปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถจะกระทำหรือปฏิบัติได้ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถจะกระทำหรือปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถจะกระทำหรือปฏิบัติได้ในระดับมาก

5 หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนี้ท่านสามารถจะกระทำหรือปฏิบัติได้
ในระดับมากที่สุด

และกำหนดเกณฑ์ในการแปลระดับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุง
ครรภ์ชั้นหนึ่งจากค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แสดงว่านิสิตสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของ
พยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งได้ในระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แสดงว่านิสิตสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของ
พยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งได้ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แสดงว่านิสิตสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของ
พยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งได้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แสดงว่านิสิตสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของ
พยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งได้ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แสดงว่านิสิตสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของ
พยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งได้ในระดับต่ำมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ การตรวจสอบความตรง
ตามเนื้อหา (Content validity) คือหลังจากสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตาม
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย

อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลเด็ก	1	ท่าน
อาจารย์พยาบาลสาขาบริหารการพยาบาล	1	ท่าน
อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่	1	ท่าน

จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนของเนื้อหา และ
ความเหมาะสมด้านภาษา ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถาม
ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) กับนิสิต
พยาบาลที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อ
คำถามของแบบสอบถาม และระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไป

คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการพิทักษ์สิทธิของผู้ร่วม โครงการวิจัย คณะผู้วิจัย ได้ชี้แจงให้ผู้ร่วม โครงการวิจัยทราบ ถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของแบบสอบถามจนเข้าใจ พร้อมขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิที่จะปฏิเสธการตอบแบบสอบถาม หรือขอยกเลิกการร่วม โครงการวิจัยครั้งนี้ได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และข้อมูลที่ได้นั้นจะนำเสนอเป็นภาพรวม โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในทุกกรณี และนิสิตสามารถขอใช้ผลการตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง เป็นรายบุคคลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาและขออนุญาตจากคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในการเก็บข้อมูลจากนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ภาคปกติ) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 124 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. คณะผู้วิจัยสำรวจจำนวนนิสิตชั้นปีที่ 4 และช่วงเวลาที่นิสิตว่าง เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย
2. ติดต่อนิสิตชั้นปีที่ 4 ทั้งหมด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและการพิทักษ์สิทธิก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และสิทธิที่จะยกเลิกการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
3. นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความเป็นจริง โดยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้วเปิดโอกาสให้ซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 15-20 นาที
4. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นทำการลงรหัส แล้วนำข้อมูลที่ได้อ้อมวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ช่วงคะแนน และค่าเฉลี่ย
2. ข้อมูลการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิเคราะห์ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

บทที่ 4

ผลงานวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของนิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิติตพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการ
วิเคราะห์สามารถนำเสนอด้วยตารางประกอบคำบรรยายเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของ
นิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.6) อายุเฉลี่ย 22.01 เกรดเฉลี่ยในภาค
การศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อยู่ระหว่าง 2.20-3.89 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกประสบการณ์
นอกหลักสูตร ร้อยละ 63.7 และเคยฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร ร้อยละ 36.3 โดยกลุ่มตัวอย่างที่
ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตรมีการฝึกที่โรงพยาบาลทั้งหมด และฝึกในแผนกสูติกรรม ร้อยละ
17.1 แผนกอายุรกรรม ร้อยละ 12.2 แผนกศัลยกรรม ร้อยละ 4.9 แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ร้อยละ
2.4 และผ่านการฝึกในทุกแผนกที่กล่าวข้างต้น ร้อยละ 63.4 และระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์
นอกหลักสูตรเฉลี่ย 18.59 วัน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 113)	ร้อยละ
เพศ		
ผู้ชาย	5	4.4
ผู้หญิง	108	95.6
อายุ		
21 ปี	20	17.7
22 ปี	73	64.6
23 ปี	19	16.8
24 ปี	1	0.9
$\bar{X} = 22.01$ SD = .62		
เกรดเฉลี่ย		
2.00-2.49	3	2.7
2.50-2.99	40	35.4
3.00-3.49	58	51.3
ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป	12	10.6
$\bar{X} = 3.08$ SD = .30		
การฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร		
เคย	41	36.3
ไม่เคย	72	63.7
สถานที่ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร		
ชุมชน	0	0
โรงพยาบาล	41	100

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
(N = 41)		
แผนกที่ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร		
แผนกอุตสาหกรรม	7	17.1
แผนกอายุรกรรม	5	12.2
แผนกศัลยกรรม	2	4.9
แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	1	2.4
ทุกแผนกที่กล่าวมาข้างต้น	26	63.4
ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร		
น้อยกว่า 10 วัน	1	2.4
10-19 วัน	28	68.3
20-29 วัน	10	24.4
มากกว่า 30 วัน	2	4.9
$\bar{X} = 18.59$ $SD = 10.77$		

2. ข้อมูลการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้ง 14 ด้าน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .35$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมี 12 ด้าน โดยสมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .54$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .52$) และสมรรถนะด้านพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล ($\bar{X} = 4.02$, $SD = .45$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ สมรรถนะด้านฟื้นฟูสภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .49$) และสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.41$, $SD = .54$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิต
พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สมรรถนะหลัก	\bar{X}	SD	ระดับ
- ด้านพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี	4.37	.54	สูง
- ด้านปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน	4.19	.52	สูง
- ด้านพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล	4.02	.45	สูง
- ด้านปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	3.89	.35	สูง
- ด้านปฏิบัติการผดุงครรภ์อย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	3.79	.52	สูง
- ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถดูแลตนเองได้ในภาวะปกติ และภาวะเจ็บป่วย และลดภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคและเกิดความเจ็บป่วย	3.79	.52	สูง
- ด้านแสดงภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเอง และงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม	3.77	.42	สูง
- ด้านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาล	3.75	.66	สูง
- ด้านตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ	3.75	.52	สูง
- ด้านสอนและให้การปรึกษานักศึกษา ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน เพื่อการมีภาวะสุขภาพที่ดี	3.66	.53	สูง
- ด้านป้องกันโรคและเสริมภูมิคุ้มกันโรค เพื่อลดความเจ็บป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้	3.61	.56	สูง
- ด้านรักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล	3.58	.56	สูง
- ด้านฟื้นฟูสุขภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.50	.49	ปานกลาง
- ด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.41	.54	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.78	.35	สูง

3. ข้อมูลความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = .02, p = .88$) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตัวแปร	การรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	
	r	p-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.02	.88

610-430692

๓ / ๒๒ ๐

316577

การอภิปรายผล

1. นิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระบุว่าตนเองสามารถปฏิบัติการพยาบาลตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพาโดยรวมอยู่ในระดับสูง (งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียนวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติงานจำนวน 21 หน่วยกิต และมีการเข้าร่วมโครงการนิสิตพยาบาลอาสาดูแลผู้ป่วย ซึ่งเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เข้าไปฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในภาคฤดูร้อนของทุกปีการศึกษา ซึ่งอาจเป็นการช่วยให้ นิสิตพยาบาลมีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของกอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคณะ (2544) ที่พบว่า บัณฑิตพยาบาลส่วนใหญ่มีสมรรถนะหลักในระดับพอใช้ อาจเนื่องจากความแตกต่างของบุคคลที่ตอบแบบสอบถามและความแตกต่างของมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถาม โดยการศึกษาของกอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคณะ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และควรปรับปรุง ส่วนการศึกษานี้ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ทำให้ระดับของสมรรถนะที่ได้จากการศึกษามีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตพยาบาลส่วนใหญ่รับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งในระดับสูง โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้อาจเนื่องจากการปลูกฝังให้นิสิตพยาบาลเห็นความสำคัญ ความภาคภูมิใจ และการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล โดยสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น โครงการถวายสัตย์ปฏิญาณตนแด่องค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โครงการมอบหมวกและเข็ม โครงการนิสิตพยาบาลอาสาดูแลผู้ป่วย โครงการสายใยแห่งความผูกพัน โครงการเตรียมความพร้อมนิสิตสำหรับการเข้าสู่วิชาชีพการพยาบาล โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ และโครงการจริยธรรมนำชีวิต เป็นต้น สอดคล้องกับผลสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บัณฑิตพยาบาลมีการปรับปรุงตนเองให้มีความก้าวหน้า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใฝ่หาความรู้ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในระดับสูง (งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548) ส่วนสมรรถนะหลักที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือ สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ตาม

จรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับผลสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บัณฑิตพยาบาลสามารถนำความรู้ที่เรียนมาปฏิบัติงานในระดับดี (งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548) และการศึกษาของโคแวน วิลสัน-บาร์เน็ตต์ และนอร์แมน (Cowan, Wilson-Barnett, & Norman, 2007) พบว่า พยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพของพยาบาลสูงที่สุด ดังนั้นการที่นิสิตพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในด้านดังกล่าวทั้งสองด้านในระดับสูง เป็นการแสดงว่านิสิตพยาบาลที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งจะให้บริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ และพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีศักดิ์ศรีต่อไป

ส่วนสมรรถนะด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางมี 2 ด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะด้านนี้เป็นทักษะเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการประเมินคุณภาพการพยาบาล (Calman, 2006) โดยทักษะด้านนี้จะช่วยให้พยาบาลสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ และสามารถทำงานเป็นทีมและทำงานร่วมกับบุคลากรด้านสุขภาพอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Utley-Smith, 2004) สอดคล้องกับการศึกษาของศรีสกุล เฌิบแหลม (2538) พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของทอมสัน และสุนอล (Thompson & Sunol, 1995 cited in Calman, 2006) พบว่า พยาบาลมีจุดอ่อนในสมรรถนะด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และการศึกษาของเซฟส์ เบกเกอร์ และฟิชเชอร์ (Chaves, Baker, Chaves, & Fisher, 2006) พบว่า นิสิตพยาบาลควรได้รับการพัฒนาในด้านทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

เมื่อวิเคราะห์สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน เป็นรายข้อ พบว่า การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.77, SD = .78$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียนวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 8 หน่วยกิต และสภาพการณ์ปกตินิสิตพยาบาลไม่นำภาษาอังกฤษมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นิสิตพยาบาลมีทักษะในด้านนี้ไม่ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับต้องการของนายจ้างที่ต้องการให้พัฒนาบัณฑิตพยาบาลด้านการใช้ภาษาอังกฤษทั้งการพูด การฟัง และการเขียน (งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548) ดังนั้นนิสิตพยาบาลควรได้รับการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลในการเรียนรู้ทางวิชาการ วัฒนธรรม และการ

ติดต่อบริการกับนานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำรองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.34, SD = .75$) สอดคล้องกับการศึกษาของภรณ์ เชาวกุล (2542) พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและความเป็นสากลมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียนวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 หน่วยกิต ซึ่งระยะเวลาในการเรียนรู้อาจไม่เพียงพอ รวมทั้งนิสิตพยาบาลส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองในการเชื่อมต่อกับระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จากคณะพยาบาลศาสตร์และมหาวิทยาลัยบูรพาที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ และจำกัดเวลาในการให้บริการแก่นิสิต ทั้งที่สถานการณ์ในปัจจุบันมีการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ทางการพยาบาลมากขึ้นทั้งด้านการปฏิบัติการพยาบาล การศึกษาพยาบาล การบริหารการพยาบาล และการวิจัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมจำเป็นต่อวิชาชีพพยาบาลอย่างหนึ่ง ดังนั้นควรพัฒนานิสิตพยาบาลให้มีทักษะในด้านนี้ให้สูงขึ้น (Desjardins, Cook, Jenkins, & Bakken, 2005)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ขั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้ เนื่องมาจากนิสิตพยาบาลที่มีสมรรถนะในระดับสูง อาจไม่ได้เป็นผลมาจากการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ คือ (1) ผู้เรียน เช่น พรสวรรค์ เจตคติต่อวิชาชีพ ความสนใจใฝ่หาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และประสบการณ์วิชาชีพที่ได้รับ (2) ผู้สอน เช่น การเสริมแรง การกระตุ้น การสะท้อนความคิด และเจตคติ และ (3) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของแหล่งฝึก สอดคล้องกับการศึกษาของภรณ์ เชาวกุล (2542) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลทั้งโดยรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนา นิสิตพยาบาลทั้งด้านวิชาการ การปฏิบัติการพยาบาล การบริหาร บุคลิกภาพ การติดต่อบริการ และเจตคติต่อวิชาชีพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของนิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 4 ที่จะสำเร็จการศึกษา
ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 113 คน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ
และผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประชากร คือ
นิติตพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 การเก็บ
รวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุง
ครรภ์ชั้นหนึ่งที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุง
ครรภ์ชั้นหนึ่งของสภาการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .84

ผลการศึกษา พบว่า นิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิง (ร้อยละ 95.6) อายุเฉลี่ย 22.01 เกรดเฉลี่ยของนิติตรายบุคคลในภาคการศึกษาที่ 2 ปี
การศึกษา 2548 อยู่ระหว่าง 2.20-3.89 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร
ร้อยละ 63.7 และเคยฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร ร้อยละ 36.3 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยฝึก
ประสบการณ์นอกหลักสูตรมีการฝึกที่โรงพยาบาลทั้งหมด และฝึกในแผนกสูติกรรม ร้อยละ 17.1
แผนกอายุรกรรม ร้อยละ 12.2 แผนกศัลยกรรม ร้อยละ 4.9 แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ร้อยละ 2.4
และผ่านการฝึกในทุกแผนกที่กล่าวมาข้างต้น ร้อยละ 63.4 และระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์
นอกหลักสูตรเฉลี่ย 18.59 วัน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของนิติตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้ง 14 ด้าน โดยรวมอยู่ใน
ระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .35$) และพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมี
12 ด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า
และมีศักดิ์ศรี ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .54$) รองลงมา คือ สมรรถนะด้านปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์
ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .52$) ส่วนสมรรถนะหลัก

ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ สมรรถนะด้านฟื้นฟูสภาพบุคคล กลุ่มคน และชุมชนทั้งด้านร่างกายและจิตสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .49$) และสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.41$, $SD = .54$) รวมทั้งยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล ดังนั้นจึงควรพัฒนาสมรรถนะของนิสิตพยาบาลด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ นิสิตพยาบาลมีสมรรถนะที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า มีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ดังนั้นคณะพยาบาลศาสตร์จึงควรพัฒนานิสิตพยาบาลเพื่อให้มีสมรรถนะหลักในระดับที่สูงขึ้นและมีความเป็นสากล ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตที่เกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือและบทความภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (E-learning) และการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นิสิตได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอน การส่งงาน และการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ด้านกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น การให้นิสิตทุกคนเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนกับนิสิตนานาชาติที่มาศึกษาทำงานที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยให้นิสิตติดต่อกับนิสิตต่างชาติที่มาศึกษาทำงานผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเสนอข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกิจกรรมกลุ่ม และศึกษาทำงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพพร้อมกัน รวมทั้งให้ทุนการศึกษาทำงานในต่างประเทศแก่นิสิตจำนวนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบการประเมินการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของตนเองและการประเมินจากผู้สอน
2. ศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิต
พยาบาลศาสตร์ในทุกชั้นปี เพื่อให้ทราบสมรรถนะของนิสิตพยาบาลศาสตร์ในแต่ละชั้นปี และ
สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน หรือเสริมความรู้และทักษะให้สามารถ
ปฏิบัติการพยาบาลได้ตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
3. ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของ
นิสิตพยาบาลศาสตร์เมื่อจบการศึกษาชั้นปีที่ 4 และเมื่อจบการศึกษาแล้วเป็นเวลา 6 เดือน และ 1 ปี
เพื่อติดตามประเมินผลปฏิบัติการพยาบาลของนิสิตพยาบาลศาสตร์ตามสมรรถนะหลักของพยาบาล
วิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
4. ศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาลศาสตร์ เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอน ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน บทบาทของอาจารย์นิเทศ ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน และบทบาทของ
อาจารย์พี่เลี้ยงหรือครูคลินิก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคณะ. (2544). การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย. ในเอกสารประกอบการสัมมนาพยาบาลศาสตรศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 การพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อตอบสนองการปฏิรูประบบบริการสุขภาพไทย (หน้า 49-78). กรุงเทพฯ ฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

กุลวดี มุทุมม. (2540). การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548). เอกสารผลการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา รุ่นปีการศึกษา 2548. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จรัมพร ประถมบุรณ์. (2546). Competency : การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็นเลิศในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง. รับประทานที่ 4 สิงหาคม 2548, จาก http://www.frda.or.th/competency_2.html.

ทัศนาศ นุญทอง. (2544). สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและสมรรถนะหลักของผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง. ในเอกสารประกอบการสัมมนาพยาบาลศาสตรศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 การพัฒนาการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อตอบสนองการปฏิรูประบบบริการสุขภาพไทย (หน้า 43-48). กรุงเทพฯ ฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

ประนอม โอทกานนท์. (2543). การประกันคุณภาพการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภรณ์ เชาวกุล. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาล และสภาพแวดล้อมของสถาบันกับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันทนา ถิ่นกาญจน์. (2538). การศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันทนา พรหมเศรษฐี. (2545). ศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศรีสกุล เขียบแหลม. (2538). การศึกษาสมรรถนะเกี่ยวกับมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล : การศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาการพยาบาล. (2541). แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท เดอะ เบสท์ กราฟฟิค แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.

สภาการพยาบาล. (2545). แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ศิริยออด การพิมพ์.

สุदारักษ์ ประสาร อภิญญา จำปามูล และรัชตวรรณ ศรีตระกุล. (2548). วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 28(3), 26-34.

Bradshaw, A. (1997). Defining competency in nursing (part I) : a policy review. *Journal of Clinical Nursing*, 6(5), 347-354.

Calman, L. (2006). Patients views of nurses competence. *Nurse Education Today*, 26(8), 719-725.

Chaves, J.F., Baker, C.M., Chaves, J.A., & Fisher, M.L. (2006). Self, peer, and tutor assessments of MSN competencies using the PBL-evaluator. *Journal of Nursing Education*, 45(1), 25-31.

Cowan, D.T., Wilson-Barnett, J., & Norman, I.J. (2007). A European survey of general nurses self assessment of competence. *Nurse Education Today*, 27(5), 452-458.

Desjardins, K.S., Cook, S.S., Jenkins, M., & Bakken, S. (2005). Effect of an informatics for evidence-based practice curriculum on nursing informatics competencies. *International Journal of Medical Informatics*, 74(11-12), 1012-1020.

Hilliard, M. (1974). *Orientation and Evaluation of the Professional Nurse*. St Louis: Mosby.

Levett-Jones, T.L. (2007). Facilitating reflective practice and self-assessment of competence through the use of narratives. *Nurse Education in Practice*, 7(2), 112-119.

Liu, M., Kunaiktikul, W., Senaratana, W., Tonmukayakul, O., & Eriksen, L. (2007). Development of competency inventory for registered nurses in the people's Republic of China: Scale development. *International Journal of Nursing Studies*, 44(5), 805-813.

Kuehn, L. & Jackson, K. (1997). Using nursing standards to evaluate competency. *Nursing Management*, 28(8), 32K, 32N, 32P.

Poulton, B. & McCammom, V. (2007). Measuring self-perceived public health nursing competencies using a quantitative approach. *Nursing Education Today*, 27(3), 238-246.

Utley-Smith, Q. (2004). Competencies needed by new baccalaureate graduates. *Nursing Education Perspectives*, 25(4), 166-170.

ภาคผนวก ก

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย

ดิฉัน นางตติรัตน์ สุวรรณสุจริต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำวิจัยเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ให้ตรงกับความเป็นจริง และความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

หากท่านยินดีเข้าร่วมในการวิจัยนี้ ท่านจะได้รับแบบสอบถามซึ่งมีทั้งหมด 2 ตอน คือแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 20 นาที โดยไม่ต้องเขียนชื่อของท่านลงบนแบบสอบถาม คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามเป็นข้อมูลที่มีค่ามาก ดิฉันจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำมาใช้เฉพาะในงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมไม่นำเสนอเป็นรายบุคคล ซึ่งการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลต่อการเรียน หรือการทำงานของท่านแต่อย่างใด และไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ท่านมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้โดยไม่มีการบังคับ หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ ดิฉันยินดีตอบคำถามของท่าน และในระหว่างการตอบแบบสอบถามท่านอาจยกเลิกการตอบได้ตามความต้องการ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน

.....

(นางตติรัตน์ สุวรรณสุจริต)

01-8171557

ข้าพเจ้า.....ได้อ่านคำอธิบายการวิจัยถึงวิธีการและผลที่จะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้แล้ว มีความยินดีและพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ข้าพเจ้าจะออกจากกรวิจัยได้ตลอดเวลาถ้าหากมีเหตุขัดข้อง โดยไม่ต้องมีเหตุผล แม้ว่าข้าพเจ้าได้ลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัยแล้ว และการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลใดๆ ต่อข้าพเจ้า

ลงนามผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....)

วันที่..... เดือน.....พ.ศ. 2549

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หมายเลข.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งของผู้ตอบ โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน (.....) หน้าคำตอบที่ท่านเลือกเพียง 1 ข้อ และเขียนคำตอบลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี (นับอายุเต็ม)
2. เพศ (.....) ชาย (.....) หญิง
3. เกรดเฉลี่ยสะสมที่ได้รับ (ตั้งแต่ ปี 1 ถึงภาคการศึกษาสุดท้ายที่ท่านทราบ)
4. การฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตรเพิ่มเติม (ถ้ามีให้ตอบในรายละเอียดดังนี้)
 - 4.1 สถานที่ที่ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร.....
 - 4.2 แผนกที่ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร.....
 - 4.3 ระยะเวลาที่ฝึกประสบการณ์นอกหลักสูตร.....

ตอนที่ 2

แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง คำตอบของท่านจึงไม่ใช่ถูกหรือผิด หากแต่ต้องการทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่าน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่าน โดยในแต่ละข้อ ขอให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และทำทุกข้อ โดยมีเกณฑ์ในการตอบดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากปานกลาง หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง

น้อย หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ท่านรู้สึกหรือคิดว่าเหตุการณ์ในข้อนั้นท่านสามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด

สมรรถนะ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเป็นองค์รวม					
2. วินิจฉัยการพยาบาล					
82. ตระหนักในความสำคัญของการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการสอนนักศึกษาและบุคลากรใหม่ในสาขาวิชาชีพ					

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนีรัตน์ ภาคชูป
ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บาร์มี
ภาควิชาวิจัย ประเมินผล และบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ วรรณทรากุล
ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา